

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет аудіовізуального мистецтва
Кафедра мистецтвознавства

Силабус
навчальної дисципліни

Філософія: теорія та методологія пізнання

Галузі знань :02 Культура і мистецтво; 03 Гуманітарні науки

**Спеціальності: 034 Культурологія, 025 Музичне мистецтво, 029 Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа**

**Освітньо-наукові програми: «Культурологія», «Музичне мистецтво», «Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа»**

Рівень вищої освіти – третій (доктор філософії)

Харків, 2024

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Інформація про викладача	ПІБ	Лисенкова Владлена Віталіївна , завідувач кафедри мистецтвознавства, доктор філософських наук, доцент
	Контактний телефон та e-mail викладача	+38(097)458-09-37 vladlena_lysenkova@xdak.ukr.education
	Профіль викладача	file:///E:/Documents/ARNICA%202023/60%20лет%20Я/lysenkov a11.pdf
	Інформація про консультації	На вибір здобувачів вищої освіти: очні консультації четвер – 14:00-16:00 або онлайн-консультації – <i>час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача</i>
Статус дисципліни		Обов'язкова
Формат курсу		Денна форма навчання, 1 курс, 1-й семестр
Логіка вивчення курсу		Освітньо-наукова програма – «Культурологія» Пререквізити: базові знання з дисципліни «Філософія». Постреквізити: дисципліни, які будуть використовувати результати опанування даного курсу: «Культурологія», «Організація та методика науково-дослідницької роботи». Освітньо-наукова програма – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа Пререквізити: базові знання з дисципліни «Філософія». Постреквізити: дисципліни, які будуть використовувати результати опанування даного курсу: «Технології цифрового суспільства», «Організація і методика НДР». Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво» Пререквізити: базові знання з дисципліни «Філософія». Постреквізити: дисципліни, які будуть використовувати результати опанування даного курсу: «Культурологія», «Проблеми сучасної музикології».
Мова навчання		Українська
АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ		
«Філософія: теорія та методологія наукового пізнання» – навчальна дисципліна, яка в контексті розуміння філософії як всезагальної теорії суцього і всезагального методу його дослідження, поглиблює теоретико-методологічну підготовку майбутніх докторів філософії з означеної наукової спеціальності.		
МЕТА КУРСУ		
Мета вивчення навчальної дисципліни – забезпечити глибоке засвоєння аспірантами специфіки філософського осягнення дійсності, володіння теоретичними і методологічними основами науково-дослідницької діяльності.		
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ		
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	90 год.	
	кількість кредитів: 3 ECTS	
	загальна кількість годин: 90 год.	
	аудиторної роботи: 30 год.	
	самостійної роботи: 60 год.	
Технічне і програмне забезпечення / обладнання	Вільні електронні ресурси. Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education у разі навчального процесу онлайн, Moodle.	

Форми, види навчальних занять та методи навчання (відповідно до навчального плану)	<p>Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи</p> <p>Види: лекції / семінарські заняття</p> <p>Методи: проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), репродуктивний; проектно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації).</p> <p>Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення мультимедійних продуктів, та ін. до відповідних тем.</p>
Поточний контроль	<p>Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять. Вони мають на меті перевірку рівня підготовки здобувача до виконання конкретної роботи. Оцінювання самостійної роботи й активності здобувача здійснюється за такими критеріями:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається; 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою; 4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язування завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії; 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.
Підсумковий контроль	<p>Екзамен. Підсумковий контроль знань передбачений у формі екзамену, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.</p>
Політика курсу*	<p>Умовами опанування ОК «Філософія: теорія та методологія пізнання» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ систематичне виконання усіх поставлених завдань; ▪ дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); ▪ дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html); ▪ «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html); ▪ запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – «Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf ▪ невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf ▪ визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК»*https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.

	pdf		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1, ЗК2 ОНП «Культурологія» ЗК1, ЗК2, ЗК5, ЗК6, ЗК7 ОНП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/2025/b13_a.pdf ЗК1, ЗК2, ЗК5, ЗК6, ЗК7 ОНП «Музичне мистецтво»		
Фахові (спеціальні) компетентності (СК)	ФК1, ФК7 ОНП «Культурологія» СК1, СК2, СК3, СК4, СК8, СК9, СК10 ОНП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/2025/b13_a.pdf СК1, СК2 ОНП «Музичне мистецтво»		
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ			
Розділ 1. Філософія як специфічний тип знання			
Тема 1. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу.			
Тема 2. Філософія як специфічний тип світорозуміння.			
Тема 3. Філософія в системі культури.			
Розділ 2. Історія філософії як історія виникнення та розвитку теорії і методології пізнання			
Тема 4. Становлення філософського знання.			
Тема 5. Середньовічна філософія.			
Тема 6. Філософія Ренесансу.			
Тема 7. Філософія Нового часу.			
Тема 8. Посткласична філософія ХІХ-початку ХХ ст.			
Тема 9. Філософія у ХХ ст.			
Тема 10. Філософія в Україні.			
Розділ 3. Філософія як узагальнена теорія пізнання			
Тема 11. Феноменологія.			
Тема 12. Гносеологія.			
Тема 13. Еволюційна епістемологія.			
Розділ 4. Філософія науки. Методологія наукового пізнання			
Тема 14. Філософія науки.			
Тема 15. Методологія наукового пізнання.			
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ			
	Теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Значення філософії у пізнанні і діяльності.	2	4
2.	Історія філософської думки в Україні.	2	4
3.	Історія філософської думки в Україні (продовження)	2	4
4.	Проблема творчості у теорії пізнання.	2	4
5.	Проблеми розвитку філософії науки.	2	4
Разом		10	20
САМОСТІЙНА РОБОТА			
№ з/п	Теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Філософія як теоретична основа і узагальнююча форма світогляду. Філософія в системі культури. Філософія як теоретико-методологічна основа культури. Загальноцивілізаційне значення філософського знання.	14	4
2.	Історія філософії як історія виникнення і розвитку теоретичного мислення	2	1

3.	Антична філософія класичного періоду. Еллінізм	2	1	
4.	Середньовічна філософія: апологетика, патристика, схоластика	1	1	
5.	Натурфілософія Ренесансу і нове природознавство	1	1	
6.	Розробка методологічних засад пізнання і філософії Нового часу. Сенсуалізм, раціоналізм, скептицизм в філософії Нового часу. Розробка діалектики як методології пізнання в німецькій класичній філософії. Агностицизм І.Кант	7	3	
7.	Позитивізм ХІХ ст.: філософія і наука. Неокантианство	2	1	
8.	Ірраціоналізм в філософії ХІХ ст.: філософія життя, екзистенціалізм, інтуїтивізм, сцієнтизм і антисцієнтизм. Герменевтика. Психологія і філософія неопреїдизму. Неопозитивізм. Феноменологія. Постпозитивізм. Філософія постмодерну. Неопозитивістські концепції розвитку науки у ХХ ст.	12	3,5	
9.	Філософія і наука в Києво-Могилянській академії. Академічна філософія в Україні ХІХ-ХХ ст.	5	2	
10.	Основні проблеми гносеології: суб'єкт і об'єкт пізнання, чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне. Інтуїція. Істина, її різновиди і критерії. Еволюційна епістемологія. Синергетика як теорія і методологія пізнання у ХХ ст.	14	2,5	
Разом		60	20	
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ	<i>Види робіт</i>	<i>Кількість видів робіт</i>	<i>Мах балів за 1 вид роботи</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
	Усне опитування	6	4	24
	Відповідь на семінарському занятті	5	4	20
	Написання есе	5	2	10
	Написання та захист реферату	1	6	6
	Підсумковий контроль (екзамен) тестування	1	40	40
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ				
<i>Види робіт</i>	<i>Критерії оцінювання</i>			<i>Бали</i>
Усне опитування	Повнота відповіді - 1б Чіткість і послідовність пояснення - 1б Глибина розуміння матеріалу - 1б Доцільність наведення прикладів - 1б			max 4
Відповідь на семінарському занятті	Актуальність представленого матеріалу – 1б Повнота і системність розкриття питання – 1б Методична оптимальність подання матеріалу – 1б. Презентація матеріалу - 1б			max 4
Написання есе	Есе відповідає темі, має логічну структуру, обґрунтовану аргументацію, оформлено охайно - 1б Тема розкрита повністю, проявлена самостійність думок, текст має творчий характер - 1б			max 2
Написання та захист реферату	Матеріал є актуальним - 1б Виконана робота відповідає темі, поставленим завданням – 1б Матеріал викладений системно і повно – 1б Матеріал поданий логічно і послідовно – 1б Висновки відображають повноту розкриття матеріалу - 1б Аспірант може відповісти на запитання по виконаній роботі - 1б.			max 6

Зарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти*	Участь у фаховому тренінгу / майстер-класі / конференції / воркшопі (з тематики курсу)	до 3
	Сертифікат про проходження онлайн-курсу (не менше 3 год.) зі змістом, дотичним до курсу	до 4
	Конференція / круглий стіл (участь у події в якості слухача)	до 2
	Публікація тез / статей у фаховому середовищі (підготовка доповіді)	до 5

У межах дисципліни передбачається можливість зарахування результатів неформальної освіти та/або інформальної освіти, пов'язаних з тематикою навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів - 5. Здобувач має надати документальні підтвердження участі (сертифікати, листи участі, опубліковані тези, статті тощо). Рішення про нарахування балів ухвалює викладач дисципліни з урахуванням достовірності поданих матеріалів та релевантності діяльності до цілей курсу.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4	Екзамен	Сума
теми 1-3	теми 4-10	теми 11-13	теми 14-15		
10	30	10	10	40	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

1. Актуальні проблеми філософії ХХ - ХХІ століть / І.В. Карівець, В.Л.Петрушенко, С.М.Повторева, О.В.Оніщук, О.В. Паньків, М.П.Скалецький, М.В.Синельникова, О.І.Стебельська, О.І.Ференц, О.Ю.Чурсінова. – Львів: Львівська політехніка, 2021. – 240 с.
2. Данільян О.Г., Дзьобань О.П. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Філософія» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії). – Харків: Право, 2019. - 42 с.
3. Данільян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія. Підручник. – Харків: Право, 2020. - 432 с.
4. Данільян О.Г., Дзьобань О.П. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень». – Харків: Право, 2020. – 40 с.
5. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка / Під ред. Умберто Еко. – Харків: Фоліо, 2020. – 528 с.
6. Історія філософії. Античність та Середньовіччя /За ред. У. Еко, Р.Федріги. – Харків:Фоліо, 2021. – 556 с.
7. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. – Київ: ЦНЛ, 2019. – 352 с.
8. Кралюк П.М. Історія філософії України. – Київ: КНТ, 2019. – 652 с.
9. Максюта М., Соколова О. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез: монографія. – Київ: Олді Плюс, 2020. – 310 с.
10. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 396 с.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Філософія: теорія та методологія пізнання».

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Силабус затверджено на засіданні кафедри мистецтвознавства
Протокол № 2 від «27» серпня 2024 р.

Силабус затверджено на засіданні ради факультету аудіовізуального мистецтва
Протокол № 2 від «30» серпня 2024 р.